

17. 8. 2009

ID: 57543

Účastníci řízení

Tím, zda další žalobce nebo žalovaný, jehož přistoupení do řízení žalobce navrhl, je ve věci legitimován, se soud při rozhodování o připuštění, přistoupení, dalšího účastníka do řízení zásadně nezabývá. Věcná legitimace účastníka řízení (na straně žalobce i žalovaného) je otázkou hmotněprávní, soud ji zpravidla může řešit až na základě výsledků dokazování a v souvislosti s rozhodováním ve věci samé (v rozhodnutí, kterým se řízení končí) a nedostatek věcné legitimace není důvodem pro zastavení řízení nebo odmítnutí žaloby, ale pro zamítnutí žaloby.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1651/2009, ze dne 11.6.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. Š., zastoupeného advokátem, proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, o náhradu škody a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 18 C 213/2004, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. října 2008, č.j. 35 Co 473/2008-155, tak, že usnesení Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. června 2008, č.j. 18 C 213/2004-138, a usnesení Městského soudu v Praze, ze dne 23. října 2008, č.j. 35 Co 473/2008-155, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 2 usnesením ze dne 24. 6. 2008, č.j. 18 C 213/2004-138, zamítl návrh, aby do řízení na straně žalované přistoupil Ing. R. D.,. Žalobce se po žalované domáhá náhrady škody a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou v souvislosti s konkursním řízením vedeným Krajským soudem v Ústí nad Labem pod sp. zn. K 32/95. Žalobce navrhl, aby do řízení vstoupil Ing. R. D., který jako bývalý správce konkursní podstaty odpovídá za škodu vzniklou žalobci. Soud prvního stupně uzavřel, že se jedná o dva rozdílné nároky vycházející z různých předpokladů odpovědnosti za škodu. Návrh nesměřuje k odstranění nedostatku pasivní věcné legitimace a žalobce nadto ani nevyličil rozhodné skutečnosti, o něž svůj nárok vůči Ing. R. D. opírá.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 23. 10. 2008, č.j. 35 Co 473/2008-155, usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud konstatoval, že smyslem přistoupení dalšího účastníka do řízení je odstranění nedostatku aktivní nebo pasivní věcné legitimace existujícího již v době zahájení řízení, který by jinak vedl k zamítnutí žaloby, přičemž projednání a rozhodnutí věci proti další osobě v rámci již zahájeného řízení se jeví jako hospodárné. Navrhovaným přistoupením v posuzovaném případě však nemá dojít k odstranění nedostatku pasivní věcné legitimace. Nárok žalobce, jak byl žalobou vymezen, je možné uplatnit pouze vůči státu za specifických podmínek upravených zákonem č. [82/1998](#) Sb. Nárok uplatněný vůči Ing. R. D. je zcela odlišný, vychází z jiného právního předpisu. Na rozdíl od soudu prvního stupně shledal odvolací soud důvody uvedené žalobcem v návrhu na přistoupení dalšího účastníka do řízení dostatečnými z hlediska skutkového vymezení.

Usnesení odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), uplatňuje dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Podle dovolatele se na vzniku škody žalovaná i bývalý správce konkursní podstaty spolupodíleli, přičemž škoda vznikla především nečinností správce konkursní podstaty. Všechny relevantní skutkové okolnosti týkající se vzniku škody jsou, dle dovolatele, náležitě uvedeny a popsány v žalobě i v návrhu na přistoupení dalšího účastníka do řízení. Dovolatel se

domnívá, že přestože se v případě žalované a Ing. R. D. jedná o dva rozdílné základy odpovědnosti za škodu podle různých právních předpisů, měl soud nárok uplatněný vůči Ing. D. vyloučit do samostatného řízení; otázka vyloučení nároku do samostatného řízení však nebyla odvolacím soudem řešena. Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal usnesení odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř., je důvodné.

Podle ustanovení § 90 o. s. ř. účastníky řízení jsou žalobce a žalovaný.

Podle ustanovení § 92 odst. 1 o. s. ř. na návrh žalobce může soud připustit, aby do řízení přistoupil další účastník. Souhlasu toho, kdo má takto do řízení vstoupit, je třeba, jestliže má vystupovat na straně žalobce.

Výklad podávaný soudní praxí je pak ustálen v závěru, že přistoupení dalšího účastníka do řízení soud nepřipustí zejména tehdy, kdyby v jeho důsledku nastal nedostatek podmínky řízení, pro který by bylo nutné řízení zastavit, kdyby nebylo nepochybné, čeho se žalobce domáhá proti tomu, kdo má do řízení přistoupit na straně žalované, kdyby nebylo jednoznačné, čeho se proti žalovanému domáhá ten, kdo má do řízení přistoupit jako další žalobce, nebo kdyby přistoupení dalšího účastníka do řízení bylo v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2001, sp. zn. 29 Odo 232/2001, publikované pod č. 9 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2002). Je přitom nepřipustné, aby návrhem na přistoupení dalšího účastníka do řízení, byl obcházen institut záměny účastníka ve smyslu § 92 odst. 2 o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. 29 Odo 119/2006, publikované pod č. 1 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2007). Je-li při rozhodování o navrženém přistoupení do řízení zřejmé (nepochybné), že dosavadní žalovaný již v době zahájení řízení nebyl ve sporu pasivně věcně legitimován, nejsou splněny podmínky k tomu, aby soud připustil přistoupení dalšího účastníka na jeho stranu; nápravu v tomto případě lze zjednat jen prostřednictvím záměny účastníka ve smyslu ustanovení § 92 odst. 2 o. s. ř. (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1421/2005, uveřejněné pod č. 47 v časopise Soudní judikatura, ročník 2006). Nehospodárnost připuštění dalšího účastníka je podle konstantní judikatury dovolacího soudu dána zejména tehdy, jestliže by takový postup vyvolal další dokazování, které by jinak nebylo potřebné a ve svých důsledcích by vedlo k oddálení rozhodnutí věci mezi dosavadními účastníky řízení (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2005, sp. zn. 33 Odo 503/2004). Vzhledem k tomu, že sporné řízení je ovládáno zásadou dispoziční, z níž vyplývá, že je zásadně věcí žalobce, koho chce žalovat, je nutno omezující zásahy ze strany soudu vykládat (jako každou výjimku z pravidla) restriktivně, a proto též výše citovaná judikatura vyžaduje, že rozpor se zásadou procesní ekonomie musí být zjevný.

Z obsahu spisu vyplývá, že žalobce uplatňuje nárok na náhradu škody, která mu měla být způsobena v souvislosti s konkursním řízením vedeným Krajským soudem v Ústí nad Labem pod sp. zn. K 32/95. Nárok na náhradu škody přitom odůvodňuje jednak nepřiměřenou délkou konkursního řízení, přičemž příčinu průtahů shledává na straně soudu i bývalého správce konkursní podstaty, a jednak nesprávným postupem konkursního soudu ve vztahu ke správci konkursní podstaty, resp. nedostatečným dohledem konkursního soudu nad činností správce konkursní podstaty. Skutkové vymezení žalobního nároku vůči žalované a Ing. R. D., bývalému správci konkursní podstaty, tedy není zásadně rozdílné. Odlišná právní kvalifikace tohoto nároku nemůže mít z hlediska úvah o připuštění dalšího účastníka do řízení relevanci, neboť posouzení nároku po právní stránce je povinností soudu, nikoliv žalobce.

Důvodem pro nepřipuštění dalšího účastníka na straně žalované do řízení tak nemůže být okolnost, že odpovědnost za škodu navrhovaného účastníka nelze založit na základě právního předpisu, podle něhož byl uplatněn nárok na náhradu škody vůči dosavadní žalované. Ostatně tím, zda další žalobce nebo žalovaný, jehož přistoupení do řízení žalobce navrhl, je ve věci legitimován, se soud při rozhodování o připuštění přistoupení dalšího účastníka do řízení zásadně nezabývá. Věcná legitimace účastníka řízení (na straně žalobce i žalovaného) je totiž otázkou hmotněprávní, soud ji zpravidla může řešit až na základě výsledků dokazování a v souvislosti s rozhodováním ve věci samé (v rozhodnutí, kterým se řízení končí) a nedostatek věcné legitimace není důvodem pro zastavení řízení nebo odmítnutí žaloby, ale pro zamítnutí žaloby.

Přestože soudní řízení v posuzované věci bylo zahájeno již v listopadu 2004, byly doposud prováděny toliko úkony směřující k upřesnění žalobního návrhu, za tím účelem bylo jednání ve věci samé opakovaně odročeno, nebylo tudíž přistoupeno k dokazování. V době, kdy bylo rozhodováno o přistoupení dalšího žalovaného do řízení, tedy nebyl žádný podklad k posuzování otázky jeho věcné legitimace; stejně tak nebylo zřejmé (nepochybné), že dosavadní žalovaná není pasivně věcně legitimována. Vzhledem k uvedené procesní situaci nelze rovněž uzavřít, že připuštěním přistoupení Ing. R. D. jako účastníka řízení na straně žalované by vznikla potřeba rozsáhlého, jinak (ve vztahu k žalované) nadbytečného dokazování, ani že by přistoupení mohlo vést k nepřiměřenému oddálení rozhodnutí sporu mezi dosavadními účastníky, a že by tak tento postup byl ve zjevném rozporu se zásadou procesní ekonomie.

Otázka vyloučení nároku uplatněného proti Ing. R. D. k samostatnému řízení, o němž může soud prvního stupně rozhodnout podle § 112 odst. 2 o. s. ř., nebyla odvolacím soudem řešena, jak ostatně sám dovolatel v dovolání uvádí, proto nemůže být předmětem dovolacího přezkumu.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, shledal dovolací soud dovolání opodstatněným a napadené rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil.

Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud proto zrušil i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)